

The Representation of the Clergy on Instagram and its Relationship with the Standard-Bearer Seminarian of the Islamic Revolution

Seyed Mohammad Moosaviyan¹, Mohsen Ghanbarinik², Ruhollah Abbaszadeh³

¹ Master's Degree, Development and Propagation of Religious Culture, Islamic Maaref University, Qom, Iran (**Corresponding author**). Talabeh0915@gmail.com

² Assistant Professor, Department of Communication and Cultural Promotion, Islamic Maaref University, Qom, Iran. GhanbariNik@Maaref.ac.ir

³ Assistant Professor, Shahid Mahallati University, Qom, Iran. asd.1360@yahoo.com

Abstract

Instagram is among the popular social networks amongst Iranians. The high frequency of users from various segments of the population and the expansion of this social network have led to seminarians (*tullāb*) and clerics (*ruhāniyūn*) also being active on it. The lofty status of the clergy (*ruhāniyyat*) among the people has caused groups opposed to the Islamic Republic system to seek, even on Instagram, to find fault and criticize the presence of seminarians and clerics. Therefore, it is essential to investigate the manner of the representation of the clergy. The present research, employing a qualitative research method based on semiotics, examined the pages of 20 active Instagram users who have represented this stratum, whether from within or outside the clerical profession. The six indicators utilized in this research for the standard-bearer seminarian (*ṭālib-e tarāz*) of the Islamic Revolution include: adherence to the foundations and core values of the Islamic Revolution; high resolve for achieving ideals and not deviating from major objectives; commitment to the comprehensive independence of the country; vigilance against the enemy; religious-political piety; and maintaining a revolutionary spirit. The results of the research findings indicate that, despite the proximity of the representation of the clergy on Instagram to the indicators of the standard-bearer seminarian of the Islamic Revolution, this representation is still not in complete alignment with those indicators. Instagram-active clergy engaged in cultural and social fields produce content better than clerics active in political fields.

Keywords: Clergy (*Ruhāniyyat*), Instagram, Social Networks, Seminary (*Hawzah 'Ilmiyyah*), Virtual Space.

Cite this article: Moosaviyan, S.M., Ghanbarinik, M. & Abbaszadeh, R. (2025). The Representation of the Clergy on Instagram and its Relationship with the Standard-Bearer Seminarian of the Islamic Revolution. *Hawzah culture and social studies*. 9(1), p. 201-226.

Received: 2024-11-15 ; **Revised:** 2025-01-09 ; **Accepted:** 2025-02-10 ; **Published online:** 2025-04-09

© The Author(s).

Article type: Research Article

<https://gnoe.bou.ac.ir/>

Published by: The Scientific Association for Social Studies of the Seminary

بازنمایی روحانیت در اینستاگرام و نسبت آن با طلبه تراز انقلاب اسلامی

سید محمد موسویان^۱، محسن قنبری نیک^۲، روح‌الله عباس‌زاده^۳

^۱ کارشناسی ارشد، توسعه و تبلیغ فرهنگ دینی، دانشگاه معارف اسلامی، قم، ایران (نویسنده مسئول).

Talabeh0915@gmail.com

^۲ استادیار، گروه ارتباطات و تبلیغ فرهنگی، دانشگاه معارف اسلامی، قم، ایران. GhanbariNik@Maaref.ac.ir

^۳ استادیار، دانشگاه شهید محلاتی، قم، ایران. asd.1360@yahoo.com

چکیده

اینستاگرام از جمله شبکه‌های اجتماعی محبوب در میان ایرانی‌ها است. فراوانی حضور کاربران از اقشار مختلف مردم و گسترش این شبکه اجتماعی موجب شده تا طلاب و روحانیون نیز در آن فعالیت نمایند. جایگاه رفیع روحانیت نزد مردم سبب شده تا گروه‌های معاند با نظام جمهوری اسلامی، در اینستاگرام نیز درصدد عیب‌جویی و انتقاد به حضور طلاب و روحانیون برآیند. بنابراین، ضروری است نحوه بازنمایی روحانیت مورد پژوهش قرار گیرد. پژوهش حاضر با روش تحقیق کیفی مبتنی بر نشانه‌شناسی، به بررسی صفحات ۲۰ نفر از کاربران فعال در اینستاگرام پرداخته است که از درون و یا بیرون از صنف روحانیت، این قشر را مورد بازنمایی قرار داده‌اند. شش شاخص بهره‌برداری شده در این پژوهش برای طلبه تراز انقلاب اسلامی شامل پایداری به مبانی و ارزش‌های اساسی انقلاب اسلامی، همت بلند برای رسیدن به آرمان‌ها و منصرف نشدن از هدف‌های بزرگ، پایداری به استقلال همه‌جانبه کشور، حساسیت در برابر دشمن، تقوای دینی-سیاسی و نیز حفظ روحیه انقلابی است. نتایج یافته‌های تحقیق گویای آن است که با وجود قرابت بازنمایی روحانیت در اینستاگرام به شاخص‌های طلبه تراز انقلاب اسلامی، اما هنوز این بازنمایی در تطابق کامل با آن شاخص‌ها نیست. روحانیت اینستاگرامی فعال در زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی بهتر از روحانیون فعال در زمینه‌های سیاسی به ارائه محتوا می‌پردازند.

واژه‌های کلیدی: روحانیت، اینستاگرام، شبکه‌های اجتماعی، حوزه علمیه، فضای مجازی.

پژوهش حاضر مستخرج از: پایان‌نامه کارشناسی ارشد، با عنوان «بازنمایی روحانیت در شبکه اجتماعی اینستاگرام و نسبت آن با طلبه تراز انقلاب اسلامی» است.

استاد به این مقاله: موسویان، سید محمد؛ قنبری نیک، محسن؛ عباس‌زاده، روح‌الله (۱۴۰۴). بازنمایی روحانیت در اینستاگرام و نسبت آن با طلبه

تراز انقلاب اسلامی. مطالعات فرهنگی/اجتماعی حوزه، ۹(۱)، ص ۲۰۱-۲۲۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۲۵؛ تاریخ اصلاح: ۱۴۰۳/۱۰/۲۰؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۲۲؛ تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۴/۰۱/۲۰

https://gnoe.bou.ac.ir/

ناشر: انجمن علمی مطالعات اجتماعی حوزه

نوع مقاله: پژوهشی

© نویسندگان.

۱. مقدمه

بازنمایی، عهده‌دار تولید و مبادله معنا میان اقشار یا اصناف خاصی از مردم و اشتراک‌گذاری آن با دیگران است. معنا از زبان، مفاهیم و نشانه‌هایی تشکیل می‌شود که برای بازنمایی موارد مختص به آن صنف استفاده می‌شود (بیرنه و همکاران، ۱۳۹۸، ص ۴۴). هدف نهایی بازنمایی، بحث از نشانه‌های مشاهده‌شده توسط افراد در طبقات اجتماعی خاص و البته در جایگاه‌های مختلف است. به بیان ساده‌تر، هدف اصلی بازنمایی این است که نشانه‌ها را به روشی مؤثر و کارآمدتر برای انسان قابل فهم کند. بازنمایی رسانه‌ای با عنوان «ساخت رسانه‌ای واقعیت» شناخته می‌شود؛ زیرا رسانه‌ها برخلاف انعکاس واقعیت، بر ساخت اجتماعی واقعیت اثر می‌گذارند (مهدی‌زاده، ۱۳۸۷، ص ۹). در بازنمایی، آنچه که مورد توجه قرار می‌گیرد، این است که چه کسی، چه چیزی را و نیز چگونه بازنمایی می‌کند. بازنمایی‌هایی که توسط افرادی خارج از طبقه و قشر خاص صورت می‌گیرد، به دلیل عدم تعصب نسبت به آن صنف از نتایجی متفاوت نسبت به بازنمایی‌های افراد درون آن صنف برخوردار است. نشانه‌شناسی، یکی از رهیافت‌های بازنمایی است که نحوه ساخت معنا از طریق نشانه را پیگیری می‌کند (Hall, 2003, p. 24). نشانه‌ها از دو عنصر اصلی دال و مدلول تشکیل شده‌اند (بارت، ۱۳۹۹، ص ۲۹) و به تسهیل در برقراری ارتباط میان انسان‌ها کمک می‌کنند. شبکه‌های اجتماعی در عصر کنونی از محبوبیت بالایی در میان انواع رسانه‌های مدرن برخوردار هستند. بازنمایی در شبکه‌های اجتماعی مجازی ازجمله اینستاگرام، نسبت به سایر شبکه‌های اجتماعی، قابلیت مشاهده عینی آشکارتری دارد؛ زیرا این شبکه اجتماعی به تجمیع قابلیت‌های سایر شبکه‌ها در درون خود پرداخته و امکاناتی نظیر به اشتراک‌گذاری متن، تصویر، ویدیو و پخش زنده را به کاربران خود ارائه می‌دهد. یکی از مؤلفه‌های بازنمایی در شبکه اجتماعی اینستاگرام، روحانیت است. گستردگی اینستاگرام و قابلیت استفاده از آن توسط همه اقشار جامعه، زمینه را برای نفوذ فرهنگی دشمن فراهم آورده و حضور طلاب برای مقابله با این نفوذ ضروری است. روحانیت به تبع حضور مردم، وارد اینستاگرام شده و ضمن تبلیغ دین به توسعه و تبلیغ فرهنگ دینی می‌پردازند. ازجمله موارد دارای ابهام در بازنمایی روحانیت، نحوه این بازنمایی توسط کاربران درون صنفی روحانیت و نیز کاربران غیرروحانی و بیرون از صنف روحانیت است؛ همچنین اینکه، این نوع بازنمایی چه نسبتی با طلبه تراز انقلاب اسلامی دارد. این پژوهش به نحوه بازنمایی روحانیت از دیدگاه کاربران فعال در اینستاگرام پرداخته و نسبت بین بازنمایی روحانیت را با طلبه تراز انقلاب اسلامی بررسی می‌کند.

۲. پیشینه تحقیق

در رابطه با حضور روحانیت در شبکه اجتماعی اینستاگرام، تاکنون یک مقاله و دو کتاب به چاپ رسیده است که در ادامه، به آن اشاره می‌شود:

کاظمی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «گونه‌شناسی بازنمایی خودهای روحانیت در شبکه

اجتماعی اینستاگرام؛ ظرفیت‌ها و چالش‌ها» ضمن استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی، گونه‌های متفاوت روحانیت را مورد پژوهش قرار داده‌اند. خودهای روحانیت از جمله خود شخصی، خود سیاسی، خود اجتماعی، خود روحانی، خود خانوادگی، خود دینی و خود رسانه‌ای به‌دست آمده و این برداشت حاصل شد که روحانیت توانسته تصویر مطلوبی از خود در شبکه اجتماعی اینستاگرام ارائه دهد و گویا در حال پیش‌روی به سمت سلبریتی شدن است.

کاظمی قهفرخی (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «گونه‌شناسی طلاب کنشگر در شبکه اجتماعی اینستاگرام»، به بررسی چالش‌ها و ظرفیت‌های حضور طلاب در فضای اینستاگرام پرداخته است. یافته‌های پژوهش دربردارنده خودهای گوناگون از جمله خود بنیادگرا، خود تجددطلب، خود فانتزی، خود یاری‌گر، خود معلمی، خود رمانتیک، خود عقلایی، خود ممنوعه، خود تمایزگر و خود روشنگر است.

مؤمنی و بیچرانلو (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان «شهره بر مناره؛ مطالعه انتقادی فعالیت روحانیون خرده سلبریتی در اینستاگرام» نیز به مطالعه چهارده صفحه اینستاگرامی روحانیون شیعی در بازه زمانی شصت‌روزه پرداخته‌اند. پژوهشگران در این تحقیق، حضور روحانیون فعال در اینستاگرام را برآمده از محیط آیین دینی ندانسته و معتقدند آنها هویت خود را در فرهنگ دینی، بر ساخت نکرده‌اند؛ بلکه غالب فعالیت‌های خود را با منطق شهرت‌زایی و سلبریتی‌پروری صورت‌بندی کرده‌اند. در نهایت، اینکه روحانی بلاگر خرده سلبریتی، موجبات پذیرش ساختار نمایشی، معنزدایی از امر دینی، ابژه‌سازی در جهت شهرت‌افزایی و نیز نهادزدایی از روحانیت و دین را فراهم می‌کند.

۳. مفاهیم پژوهش

۳-۱. بازنمایی

بازنمایی به فرآیندی اطلاق می‌شود که در آن، ایده‌ها و پیام‌ها به نحو فیزیکی، ثبت می‌شوند (دانسی، ۱۳۹۶، ص ۴). هدف از فرآیند بازنمایی، انتقال مفاهیم موجود در قسمت‌های مختلف واقعیت است (بیرنه و همکاران، ۱۳۹۸، ص ۱۲). هال استوارت، بازنمایی را استفاده از زبان برای تولید نکته معنادار درباره جهان معرفی می‌کند (Hall, 2003, p. 24)؛ او معتقد است: واقعیت در ابتدا به صورت رمز و نشانه درمی‌آید و سپس منعکس می‌شود (Hall, 1997, p. 72). بازنمایی از طریق شیوه‌های گوناگون صورت می‌پذیرد و این شیوه‌ها موجب شکل‌گیری برداشت‌های منفی و مثبت در مخاطبان می‌شود.

۳-۲. نشانه‌شناسی

نشانه‌شناسی به جست‌وجوی دلالت‌های معنا در زندگی انسان می‌پردازد (بارت، ۱۳۸۶، ص ۱۲). بارت با طرح مراتب دوگانه دلالت معتقد است که نشانه، حاصل از پیوند دال و مدلول است (بارت، ۱۳۹۹، ص ۳۸-۳۹). دلالت، دارای دو سطح صریح و ضمنی است و ایجاد دال‌های ضمنی به وسیله

نشانه‌های دلالت صریح صورت می‌پذیرد.

رمزگان پنج‌گانه بارت در تحلیل یک متن، دربردارنده موارد زیر است:

(۱) **رمزگان هرمنوتیکی:** این رمزگان، پیش‌برنده روایت است و در ضمن پرسش و پاسخ، سؤال‌ها را صورت‌بندی کرده، به سؤال‌ها پاسخ می‌دهد و یا به طرح معما می‌پردازد.

(۲) **رمزگان معناشناسانه یا واحدهای کمینه معنایی:** این رمزگان که با نام رمزگان معناهای ضمنی شناخته می‌شود، به تفاسیر ویژه‌ای از نشانه‌ها اطلاق می‌شود که دربردارنده دلالت‌های ضمنی درباره شخصیت‌ها، موضوعات و موقعیت‌های مرتبط با بافت گسترده اجتماعی است (گیویان و سروی زرگر، ۱۳۸۸، ص ۱۵۹). همان‌طور که از نام این رمزگان مشخص است، این نوع رمزگان به معنای پنهان و پیام‌های غیرمستقیمی اشاره دارد که در مطالب منتشر شده توسط طلاب و روحانیت، به صورت ضمنی و بدون تصریح آشکار، منتقل می‌شود.

(۳) **رمزگان نمادین:** این رمزگان از ترکیب‌بندی‌های قابل تشخیص تشکیل شده و مهم‌ترین کارکرد آن، اشاره به وجود تقابل‌های ظاهری در متون است.

(۴) **رمزگان کنشی:** این رمزگان، توانایی عقلانی تعیین نتیجه عمل را نشان می‌دهد و با شیوه‌های خودکار و ضمنی به ترسیم پایان قضیه یا واقعه می‌پردازد. رمزگان کنشی، از مجموعه فرآیندهای کنشی مرتبط با یکدیگر تشکیل شده است.

(۵) **رمزگان ارجاعی:** این رمزگان به معانی و دانسته‌هایی اشاره دارد که در فرهنگ عمومی به عنوان دانش پذیرفته شده و بدیهی شناخته می‌شوند و معمولاً به حقایق بیرونی یا باورهای تثبیت شده ارجاع می‌دهند. بارت این رمزگان را نمایانگر اقتدار سنت‌ها و اخلاقیات پدرسالارانه معرفی کرده است (گیویان و سروی زرگر، ۱۳۸۸، ص ۱۶۰-۱۵۹).

۳-۳. شبکه‌های اجتماعی

شبکه اجتماعی، جزئی از رسانه‌های نوین و دربردارنده مجموعه سرویس‌های مبتنی بر وب است که به کاربران آن شبکه اجازه می‌دهد تا با ایجاد صفحه شخصی به توصیف عمومی یا خصوصی خویش بپردازند و با سایر کاربران ارتباط برقرار کنند (Boyd & Ellison, 2007, p. 210-230). به مجموعه فضایی که موجبات ارتباط متنی، صوتی و تصویری مبتنی بر اینترنت و بین مجموعه‌ای از کاربران را با یکدیگر به وجود می‌آورد، شبکه‌های اجتماعی می‌گویند.

۳-۴. اینستاگرام

اینستاگرام، شبکه اجتماعی محبوب در میان کاربران فضای مجازی است. هلیگ، ضمن تمایز بین اینستاگرام و سایر شبکه‌های اجتماعی، از جمله عوامل موفقیت اینستاگرام را اشتراک‌گذاری رایگان محتوای بصری و نیز تمرکز بر روی انتشار و اشتراک‌گذاری عکس با دیگران در یک اپلیکیشن

تلفن همراه، معرفی می‌کند (هلبیگ، ۲۰۱۵، ص ۱). پایه‌گذاران اینستاگرام معتقدند این شبکه اجتماعی، نوعی سرگرمی جالب در راستای اشتراک‌گذاری دسته‌های عکس و ویدیو با مخاطبان است (Sloan & Quan-Haase, 2017, p. 573). برای ارتباط با دوستان و آشنایان از طریق اینستاگرام، صرفاً به یک تلفن همراه، نرم‌افزار اینستاگرام و یک خط اینترنتی نیاز است و سپس، به‌صورت لحظه‌ای می‌توان به اشتراک‌گذاری علاقمندی‌ها با دیگران پرداخت.

۳-۵. روحانیت

مطهری، دین اسلام را محتاج به کارشناسانی خبره می‌داند که آن را از دخل و تصرف حفظ نمایند. او مبنای نام‌گذاری عالم برای کارشناسان دینی در اسلام را متّصف بودن آنها به صفت علم معرفی می‌کند (مطهری، ۱۳۸۰، ص ۹۱). واژه روحانیت از زمانی به کارشناسان دینی اطلاق گردید که آنها علاوه بر کسب علم، موفق شدند ضمن نفوذ اجتماعی به هدایت و رهبری جامعه بپردازند (یعقوبی، ۱۳۹۱، ص ۱۶). روحانیت در ایران به کارشناسان مذهبی اطلاق می‌شود که احکام الهی را از طریق تربیون‌های گوناگون، از جمله شبکه‌های اجتماعی مانند اینستاگرام، به اطلاع مردم می‌رسانند.

۳-۵-۱. طلبه تراز انقلاب اسلامی

طلبه انقلابی، به طلبه‌ای می‌گویند که در پاسخ به نیازهای نهضت انقلاب اسلامی به فعالیت‌های تبلیغی می‌پردازد و در راستای تشکیل تمدن نوین اسلامی گام برمی‌دارد (هلالیان، ۱۳۹۷، ص ۶۶). طلبه انقلابی بایستی تلاش کند تمام ابعاد زندگی‌اش متّصف به صفت انقلابی باشد. مقام معظم رهبری پنج معیار برای انقلابی‌گری بیان کردند که شامل پایبندی به مبانی و ارزش‌های اساسی انقلاب، هدف‌گیری آرمان‌های انقلاب و همت بلند برای رسیدن به آن آرمان‌ها، پایبندی به استقلال همه‌جانبه کشور، حساسیت در برابر دشمن و عدم تبعیت از او و همچنین تقوای دینی و سیاسی است (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۵، خرداد ۱۴). ششمین معیار نیز، روحیه انقلابی‌گری نام دارد که مستفاد از بیانات امام خمینی است (امام خمینی، ۱۳۸۹، ج ۹، ص ۱۵۱).

۴. روش تحقیق

یکی از زمینه‌های پژوهش به روش تحقیق کیفی اختصاص دارد و در این زمینه از رهیافت تفسیری به‌طور گسترده‌ای استفاده می‌شود (Denzin & Lincoln, 1998, p. 2). زیرا پژوهشگر بایستی معنای به‌دست آمده از نمونه‌های مورد مطالعه را تفسیر و آن را در قالب آسان و مورد فهم برای دیگران تبیین کند. در برخی از پژوهش‌های کیفی از مفاهیم اعتباری و روایی پرهیز شده و مفاهیم دیگری جایگزین آن می‌شود که شیوه‌های پژوهش را به‌گونه‌ای دیگر ارزیابی می‌کنند؛ زیرا دلالت‌های آن، قابل اثبات نیست (محمّدپور، ۱۴۰۰، ص ۴۹۶). در این پژوهش، از معیار باورپذیری محتوای محور استفاده شده است؛

یعنی پژوهشگر در زمینه موضوع یا پدیده مورد مطالعه، از درک و فهم جامع و قابل قبولی برخوردار است (اینگرم، ۲۰۰۲، در: محمدپور، ۱۴۰۰، ص ۵۲۴). این پژوهش در بستر شبکه اجتماعی اینستاگرام صورت گرفته و داده‌ها شامل پست‌های به اشتراک‌گذاری شده توسط طلاب و کاربرانی است که روحانیت را بازنمایی کرده‌اند. بنابراین، بهترین روش تحقیق در این بستر، روش تحقیق کیفی است. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از الگوی رمزگان پنج‌گانه بارت در نشانه‌شناسی استفاده شده و در نهایت، به تطبیق نتایج رمزگان‌ها با شاخص‌های طلبه تراز انقلاب اسلامی پرداخته می‌شود. رمزگان پنج‌گانه بارت شامل موارد ذیل است:

- ۱) رمزگان هرمنوتیکی؛ وظیفه طرح معما را برعهده دارد و به صورت‌بندی سؤال می‌پردازد و یا سؤالات را پاسخ می‌دهد.
 - ۲) رمزگان معناشناسانه؛ که همان رمزگان معناهای ضمنی است.
 - ۳) رمزگان نمادین؛ دربردارنده تقابلی‌ها در متن است.
 - ۴) رمزگان کنشی؛ که به تعیین نتیجه عمل می‌پردازد.
 - ۵) رمزگان ارجاعی نیز به بیرون از متن ارجاع می‌دهد (گیویان و سروی زرگر، ۱۳۸۸، ص ۱۶۰-۱۵۹).
- در پژوهش حاضر به‌طورکلی تعداد ۲۰ نمونه بررسی شده است. در بخش بازنمایی درونی، تعداد ۱۲ پست و در بخش بازنمایی بیرونی، به‌اندازه دو سوم نمونه‌های درونی، یعنی تعداد ۸ پست بررسی گردید؛ زیرا توجه اصلی بر روی بازنمایی درونی است. برای نتیجه‌گیری بهتر، بعضی از نمونه‌های موجود در بخش بازنمایی درونی در بخش بازنمایی بیرونی نیز ذکر شده است. روش نمونه‌گیری هدفمند بوده و براساس شگرد گلوله‌برفی صورت گرفته است. نمونه‌های مورد استفاده در این روش، دارای مقیاس‌های کوچکی بوده تا مخاطب به درک و فهم عمیق‌تری از موضوع پژوهش برسد (Doherty, 2017, p. 50). پس از مشاهده صفحات روحانیت، به بخش دنبال‌کنندگان آنها رفته و تعداد دیگری از روحانیت نیز برای نمونه‌گیری انتخاب شدند. معیارهای نمونه‌گیری در بازنمایی درونی، به سابقه حداقل حضور شش ماهه در اینستاگرام، کمترین تعداد دنبال‌کنندگان ۲۰۰۰۰ کاربر، داشتن پروفایل عمومی و بیشتر از ۱۰ پست به اشتراک‌گذاری شده، اختصاص دارد. همچنین در بخش بازنمایی بیرونی، علاوه بر حداقل دنبال‌کننده به تعداد ۵۰۰۰ کاربر، بایستی به هویت طلبگی فردی که بازنمایی می‌شود نیز اشاره شده باشد. واحد تحلیل نیز در این پژوهش شامل پست یعنی عکس، ویدئو و شرح پست است.

۴-۱. بازنمایی درونی و بیرونی روحانیت

در بازنمایی درونی، به بررسی محتوای صفحه اینستاگرام افرادی پرداخته می‌شود که از درون حوزه علمیه و دارای عناوین مرتبط با آن سازمان مانند طلبه یا روحانی هستند و در بازنمایی بیرونی، پست‌هایی مورد بررسی قرار گرفته که توسط کاربران فعال اینستاگرامی درباره طلاب و روحانیون منتشر شده است.

جدول ۱- بازنمایی درونی روحانیت

ردیف	نام طلبه	اداره صفحه	شروع فعالیت	دنبال کننده	پست ها	محتوای کلی
۱	ابوالحسن ایزدخواه	شخصی	۱۳۹۶	۱۰۳۰۰۰	۱۰۷	مسائل روز
۲	احسان بی آزار	شخصی	۱۳۹۷	۷۴۲۰۰۰	۱۸۲	ورزش، جهادی
۳	محمدرضا جوان آراسته	شخصی	۱۳۹۱	۸۲۳۰۰	۱۳۰۶	فرهنگی
۴	سید حسین حسینی	شخصی	۱۳۹۶	۱۲۹۰۰۰	۲۴۴	پاسخ به شبهه
۵	علی داوری	شخصی	۱۳۹۴	۵۵۵۰۰	۵۴۸	سخنرانی انگیزشی
۶	امیرحسین دریائی	شخصی	۱۳۹۹	۲۷۹۰۰۰	۱۷۸	تبلیغ دین
۷	حمید رسایی	شخصی	۱۳۹۳	۵۱۴۰۰۰	۲۳۲۶	سیاسی
۸	محمدحسن روحانی	شخصی	۱۳۹۳	۱۳۲۰۰۰	۳۶۴	مسائل روز
۹	سید کاظم روح بخش	ادمین	۱۳۹۸	۲۸۴۰۰۰	۲۵۰	دینی، انگیزشی
۱۰	علیرضا صادقی واعظ	شخصی	۱۳۹۳	۲۲۳۰۰	۵۶۲	تبلیغ دین
۱۱	غلامرضا قاسمیان	ادمین	۱۳۹۳	۷۴۸۰۰	۱۱۰۹	سخنرانی
۱۲	کمیل نطاقتی	شخصی	۱۳۹۳	۱۶۳۰۰۰	۱۸۵۴	جهادی

جدول ۲- بازنمایی بیرونی روحانیت

ردیف	بازنمایی کننده	بازنمایی شونده	اداره صفحه	دنبال کننده	پست ها	محتوای کلی
۱	خبرگزاری ایرنا	احمد مروی	ادمین	۴۴۸۰۰۰	۱۸۴۰۰	اخبار روز
۲	عسل خرسندیان	محمدحسن روحانی	شخصی	۲۴۰۰۰	۱۹۵	روزمرگی
۳	زهرا کاردانی	سید مقداد علوی	شخصی	۲۴۱۰۰	۴۸۱	روزمرگی
۴	کانون کرامت	محمد برمایی	ادمین	۱۳۳۰۰۰	۱۰۹۲	آموزشی
۵	سعیده نبی لو	مصطفی رحیمی	شخصی	۹۵۲۰	۸۵	روزمرگی
۶	سیاسی گرام	حمید رسائی	ادمین	۸۴۶۰۰۰	۴۷۵	اخبار سیاسی
۷	سهیلا ملکی	ارسلان جمالی	شخصی	۶۴۸۳	۳۰۵	روزمرگی
۸	مصطفی نوری زاده	سید مرتضی نقیب پور	شخصی	۷۶۲۰۰	۳۵۴۱	اطلاعات پزشکی

در این پژوهش، نمونه ها مطابق با شاخصه های ذیل بررسی می شوند.

۴-۲. شاخصه های بازنمایی درونی روحانیت

نحوه بازنمایی درونی روحانیت، یعنی افرادی که به صورت مستقیم به تولید محتوا می پردازند، بر مبنای شاخصه های ذیل است: سبک زندگی اسلامی-ایرانی؛ محور بودن مردم؛ اعتقاد به پیشرفت، تحول و تکامل؛ همت بلند برای رسیدن به آرمان ها و منصرف نشدن از هدف های بزرگ؛ پایبندی به استقلال همه جانبه کشور؛ حساسیت در برابر دشمن؛ تقوای دینی و سیاسی حمایت از محرومان و مظلومان عالم.

۴-۳. شاخصه‌های بازنمایی بیرونی روحانیت

نحوه بازنمایی بیرونی روحانیت یعنی چگونگی تولید محتوا توسط افرادی خارج از صنف روحانیت درباره کنش‌های روحانیون، که براساس شاخصه‌های ذیل است: سبک زندگی ایرانی-اسلامی؛ محوری بودن مردم؛ همت بلند برای رسیدن به آرمان‌ها و منصرف نشدن از هدف‌های بزرگ؛ پایبندی به استقلال همه‌جانبه کشور؛ حمایت از محرومان و مظلومان عالم.

۴-۴. سنجه‌های رفتاری طلبه تراز انقلاب اسلامی در اینستاگرام

شناخت فرستندگان پیام (در این پژوهش یعنی طلاب فعال در اینستاگرام)، برای محققان علوم اجتماعی از اهمیت بالایی برخوردار است. به دلیل اینکه آنها عقیده‌سازان واقعی جهان امروزی هستند. باتوجه به اینکه این افراد، نظراتشان را به مردم و مخاطبان منتقل می‌کنند، لازم است برداشت‌ها و آرای آنها در مسائل مهم، شناخته و بررسی گردد (ساروخانی، ۱۴۰۱، ص ۱۳۷). سنجه‌های رفتاری طلبه تراز انقلاب اسلامی بر مبنای بیانات مقام معظم رهبری به دست آمده است.

جدول ۳- سنجه‌های رفتاری طلبه تراز انقلاب اسلامی

ردیف	معیارهای طلبه تراز انقلاب اسلامی	سنجه‌های رفتاری طلاب تراز انقلاب اسلامی
۱	پایبندی به مبانی و ارزش‌های اساسی انقلاب اسلامی	۱-۱. پایبندی به اسلام ناب در مقابل اسلام آمریکایی ۱-۲. محور بودن مردم ۱-۳. اعتقاد به پیشرفت، تحول و تکامل ۱-۴. حمایت از محرومان و مظلومان عالم
۲	همت بلند برای رسیدن به آرمان‌ها و منصرف‌نشدن از هدف‌های بزرگ	نقطه مقابل آن تبلی، محافظه‌کاری و ناامیدی است.
۳	پایبندی به استقلال همه‌جانبه کشور	۳-۱. استقلال سیاسی ۳-۲. استقلال اقتصادی ۳-۳. استقلال فرهنگی
۴	حساسیت در برابر دشمن	۴-۱. شناخت دشمن ۴-۲. تشخیص نقشه‌های دشمن ۴-۳. پادزهر در برابر زهر دشمن
۵	تقوای دینی و سیاسی	تقوای اجتماعی: تلاش در جهت محقق نمودن مطالبات اسلام از مسلمانان. تقوای سیاسی: دوری از موارد محتمل در سوءاستفاده دشمن.
۶	روحیه انقلابی	حضور فعال در راهپیمایی‌های مناسبی

۵. یافته‌های پژوهش

۵-۱. بازنمایی درونی

بازنمایی درونی یا درون‌صنفی روحانیت به بخش‌های سیاسی، فرهنگی و اجتماعی تقسیم می‌شود. در هرکدام از بخش‌های سیاسی و فرهنگی و اجتماعی به چهار نمونه از صفحات اینستاگرام روحانیت اشاره شده است.

۵-۱-۱. سیاسی

روحانیت با پیروزی انقلاب اسلامی، به صورت فعال و گسترده وارد بخش‌های گوناگون سیاست شد و در دوره کنونی به تبع حضور حقیقی، پای به عرصه سیاسی در فضای مجازی نهاده است.

۱. علی داوری با اشاره به انتخاب محمدباقر قالیباف به ریاست نمایندگی یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی با خطاب قرار دادن همه نمایندگان و مخصوصاً قالیباف، از او می‌خواهد از تصمیمات جناحی پرهیز کرده و گوش شنوایی برای شنیدن پیشنهادهای و انتقادهای داشته باشد. او خواستار اعتمادسازی از سوی نمایندگان مجلس شورای اسلامی در دوره چهارساله نمایندگی‌شان است، تا رأی ۲۳ درصدی مردم تهران تبدیل به ۵۰، ۶۰ و حتی ۷۰٪ شود. او تأکید می‌کند اگر قرار بر درگیری‌های سیاسی باشد، وضع مردم از آنچه که اکنون هست نیز بدتر خواهد شد.

جدول ۴- نشانه‌شناسی پست علی داوری

علی داوری	تفسیری	معنایی	نمادین	کنشی	ارجاعی
	روحانی چه توصیه‌ای به قالیباف می‌کند؟	عبرت گرفتن از سرنوشت مسئولین پیشین	روحانی/ دکتر	توصیه‌های روحانی از سر دلسوزی برای نظام است	ارجاع به تقوای دینی و سیاسی

۲. قاسمیان، نحوه مذاکرات برجامی را عزتمندانه تلقی نکرده و به انتقاد از روش در پیش گرفته شده توسط مذاکره‌کنندگان ایرانی پرداخته است. او با ذکر آیه شریفه «لَا يَرْجُوا فِيكُمْ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً» (توبه، ۸) و همچنین آیه شریفه «يُزَوِّنُكُمْ بَأْفَؤَاهِهِمْ» (توبه، ۹)، به رعایت نکردن تعهدات از سوی کشورهای اروپایی اشاره کرده و معتقد است که روند مذاکرات به گونه‌ای طراحی شده که منافع طرف ایرانی تأمین نمی‌شود و زمینه برای فریب یا امتیازگیری یک‌طرفه از ایران فراهم شده است. قاسمیان که خاطره‌ای از تعجیل طرف اروپایی برای اتمام مذاکره و کشاندن آن به دوره‌های بعدی را نقل می‌کرد؛ ضمن انتقاد از مذاکره‌کنندگان ایرانی، پذیرش چنین مواردی را تحقیر ایرانی‌ها نامید. او در پایان، معتقد بود از دست رفتن عزت نفس ایرانی‌ها موجب تحقیر بیشتر آنها در مذاکرات خواهد شد و چنین روشی مفید فایده نخواهد بود.

جدول ۵- نشانه‌شناسی پست غلامرضا قاسمیان

غلامرضا قاسمیان	تفسیری	معنایی	نمادین	کنشی	ارجاعی
	نحوه مذاکره هسته‌ای بین هیئت ایرانی و اروپایی چگونه بود؟	لزوم مذاکره عزتمندانه هیئت ایرانی با اروپایی‌ها	عزت/ حقارت تله/ هوشمندی	انتظار خنثی‌سازی تله‌های غربی‌ها در مذاکرات هسته‌ای	ارجاع به شناخت روش‌های دشمن

۳. دریائی با ذکر سخن امام خمینی که فرمودند: «همه ما مأمور به ادای تکلیف و وظیفه‌ایم، نه مأمور به نتیجه» (امام خمینی، ۱۳۸۹، ج ۲۱، ص ۲۸۴)؛ ضمن تأکید بر اینکه عملکرد مسئولین پیشین چندان رضایت‌بخش نبوده است، می‌گوید: نباید کشور و انقلاب را رها کرد و باید دست در دست یکدیگر داده و با انتخاب صحیح، به ساخت کشوری نمونه پرداخت. او از باب وظیفه تبلیغ دین به بیان حکم شرکت در انتخابات جمهوری اسلامی از منظر مقام معظم رهبری پرداخته و فتوای ایشان را مبنی بر وجوب شرعی شرکت در انتخابات برای واجدین شرایط، نقل می‌کند.

جدول ۶- نشانه‌شناسی پست امیرحسین دریائی

امیرحسین دریائی	تفسیری	معنایی	نمادین	کنشی	ارجاعی
	نحوه تشویق مردم به مشارکت سیاسی چگونه است؟	یادآوری انتخاب اشتباه در طی سال‌های گذشته و بروز مشکلات بعد از آن	مشارکت / بی‌تفاوتی / وظیفه / نتیجه	انتظار می‌رود تردیدها نسبت به حضور در انتخابات، کنار گذاشته شود.	ارجاع به همت بلند برای رسیدن به آرمان‌ها

۴. ابوالحسن ایزدخواه در پستی که روز انتخابات ریاست جمهوری به اشتراک گذاشته است، در حال گرفتن عکس با یک نوجوان است. ایزدخواه در شرح عکس با مخاطب قرار دادن رئیس‌جمهور آینده ایران او را به عبرت گرفتن از تاریخ تشویق کرده و نوشته است: آقای رئیس‌جمهور! ملت بی‌تاریخ، بی‌آرمان خواهد شد. ایزدخواه همچنین از تاریخ به‌عنوان بزرگ‌ترین معلم مردان بزرگ یاد کرده است.

جدول ۷- نشانه‌شناسی پست ابوالحسن ایزدخواه

ابوالحسن ایزدخواه	تفسیری	معنایی	نمادین	کنشی	ارجاعی
	دلایل به‌تصویر کشیدن صف مشارکت مردم در انتخابات چیست؟	رفتار دوستانه با آینده‌سازان کشور	روحانی / مرید / پیشکسوت / نوجوان	انتقال شور و شوق انتخاباتی توسط روحانی به مخاطبان	ارجاع به محوربودن مردم

۵-۱-۲. فرهنگی

فعالیت اصلی روحانیت در بخش فرهنگی است و حضور فعال این قشر در اینستاگرام که با خطر نفوذ فرهنگی مواجه شده است، اهمیت بیشتری دارد.

۱) ازجمله فعالان بخش فرهنگی در اینستاگرام سیدحسین حسینی است. او در ویدئویی سراسر انتقادی به شب پایانی جشنواره فیلم فجر ۱۴۰۰ واکنش نشان داده است. حسینی، ضمن اشاره به اتفاق رخ داده در جشنواره و اظهارات یکی از نویسندگان در مصاحبه با خبرنگاران حاضر در آن رویداد مبنی بر

حلال بودن فرزندآوری در دوران نامزدی، از آن با کنایه به فتوای حلال‌زادگی نام برده است. او در ادامه ویدئو، به نگاه اسلام به ازدواج دو نفر در دین و آیین خودشان پرداخته است و می‌گوید اسلام تنها در صورتی فرزند را حلال‌زاده می‌داند که آنها در چارچوب دین و آیین خودشان ازدواج کرده باشند. در غیر این‌صورت، ضمن باطل بودن ازدواج، فرزند نیز حرام‌زاده است.

جدول ۸- نشانه‌شناسی پست سید حسین حسینی

سید حسین حسینی	تفسیری	معنایی	نمادین	کنشی	ارجاعی
	چگونگی پاسخ روحانی به طرح شبهه	آموزش احکام مربوط به دوران نامزدی	فتوای علمی/ سخن بدون پشتوانه علمی	تبیین دقیق مسائل موردنیاز در دوره نامزدی	ارجاع به ترویج سبک زندگی اسلامی- ایرانی

(۲) یکی دیگر از فعالان فرهنگی اینستاگرام، سید کاظم روح‌بخش است که در بخش‌هایی از صفحه شخصی‌اش به مقابله با آثار سوء فرهنگی پرداخته و مبارزه با تهاجم فرهنگی دشمن را در دستور کار قرار داده است. او در یکی از ویدئوها از کاربران ایرانی می‌خواهد اصالت خویش را حفظ کرده و از دنبال کردن افراد هنجارشکن خودداری نمایند. روح‌بخش می‌گوید: اگر دشمنان فرهنگی ایران بخواهند مانع موفقیت‌های جوانان این مرز و بوم شوند؛ با استفاده از مسائل جنسی او را از اهداف خود دور می‌کنند.

جدول ۹- نشانه‌شناسی پست سید کاظم روح‌بخش

سید کاظم روح‌بخش	تفسیری	معنایی	نمادین	کنشی	ارجاعی
	آیا آثار تولیدی خوانندگان غربی دارای محتوای مناسب است؟	فرهنگ‌سازی اسلامی مبتنی بر ذائقه جوان ایرانی	مجری روحانی/ خواننده لس‌آنجلسی	تبیین مسائل و دست‌های پشت‌پرده در انتشار آهنگ ساسی مانکن	ارجاع به مقابله با نفوذ فرهنگی

(۳) برای مثال می‌توان به محمدحسن روحانی اشاره کرد که بخشی از محتوای صفحه‌اش را به احترام به خانواده اختصاص داده است. او با انتقاد از مجری شبکه‌های ماهواره‌ای که وانمود می‌کند روحانیون و مذهبی‌ها نسبت به همسر و فرزندان‌شان بی‌تفاوت هستند، عکسی از خود را به اشتراک گذاشته که با لباس روحانیت فرزندش را در خیابان با آغوشی حمل می‌کند. روحانی همچنین، مبنای طلبگی را بر اصل ارتباط با مردم بدون توجه به ظاهر آنها معرفی می‌کند. در ادامه نیز مشکل گریبان‌گیر دختران را ریشه‌یابی کرده و نداشتن روسری و حجاب توسط آنها را موجب نگاه وسیله‌ای مردان به جنس زن و در نتیجه، عدم تمایل مردان به ازدواج می‌داند.

جدول ۱۰- نشانه‌شناسی پست محمدحسن روحانی

محمدحسن روحانی	تفسیری	معنایی	نمادین	کنشی	ارجاعی
	چگونگی پاسخ به شبهه بی تفاوتی مذهبی‌ها نسبت به خانواده	مخالفت با عادی‌سازی کشف حجاب	پایبندی به مذهب/ بی‌اعتنایی به مذهب	انتظار خوش‌بینی مردم نسبت به روحانیت	ارجاع به استقلال فرهنگی و سبک زندگی ایرانی‌اسلامی

۴) محمدرضا جوان آراسته، جزء فعالین فرهنگی اینستاگرام در حوزه ادبیات انقلاب اسلامی است. قسمت‌هایی از مصاحبه او با خبرگزاری دانشجو در صفحه شخصی‌اش به اشتراک گذاشته شده است. او که منتقد وضعیت ادبیات انقلاب اسلامی است با تأکید بر لزوم آینده‌نگری در قبال آثار موجود در دوره فعلی می‌گوید: آیندگان در ۴۰ سال آینده، هنگام سخن گفتن از دوران کنونی، به ضعف این آثار اشاره خواهند کرد. او همچنین نتیجه تداوم روند فعلی را مایه سرافکندگی آیندگان در برابر بهره‌مندی از ادبیات، شعر، داستان و هرگونه آثار دیگری در سطح انقلاب اسلامی معرفی می‌کند.

جدول ۱۱- نشانه‌شناسی پست محمدرضا جوان آراسته

محمدرضا جوان آراسته	تفسیری	معنایی	نمادین	کنشی	ارجاعی
	چگونه ادبیات انقلاب اسلامی مورد نقد قرار می‌گیرد؟	اشاره به احتمال شرمساری مسئولین فرهنگی در برابر آیندگان	ادبیات فعلی/ شرمساری در آینده	انتظار نقد جدی و دلسوزانه ادبیات انقلاب اسلامی	ارجاع به اعتقاد نسبت به پیشرفت، تحول و تکامل

۵-۱-۳. اجتماعی

۱) ازجمله فعالان مشهور در عرصه جهادی، کمیل نطفاتی است که از دنبال‌کنندگانش تقاضا می‌کند تا با ارائه کمک‌های انسان‌دوستانه، به رفع مشکلات محرومان بپردازند. او که در کنار سایر روحانیون جهادی دیده می‌شود، با نمایش وضعیت بد آب شرب در یکی از مناطق دوردست می‌گوید: اینجا آب موجود است؛ اما نیاز به تصفیه دارد. در ادامه نیز، از دنبال‌کنندگانش تقاضا می‌کند با پیوستن به کارزار آب برای مردم محروم سیستان و بلوچستان و اهداء کمک‌های خویش، گام مهمی در رفع مشکلات آبی این منطقه بردارند.

جدول ۱۲- نشانه‌شناسی پست کمیل نضافتی

ارجاعی	کنشی	نمادین	معنایی	تفسیری	کمیل نضافتی
ارجاع به حمایت از محرومان با کار جهادی	انتظار شنیده‌شدن صدای طلاب جهادی	محرومیت/ کمک‌های نقدی	بسیج طلاب و روحانیت برای امداد در مناطق محروم	نحوه انتقال صدای محرومان، توسط طلاب، چگونه است؟	

۲) احسان بی‌آزار تهرانی با لباس گروه‌های جهادی و در حال اجرای برنامه‌ای با عنوان «همه با هم» به ذکر خاطره‌ای از بیمار مبتلا به کرونا می‌پردازد که طی آن، بیمار عنوان داشته است: تا قبل از بیماری به روحانیت ناسزا می‌گفتم؛ اما اکنون تنها روحانیت است که بر بالین من حاضر و در حال پرستاری است، در حالی که برادرم حاضر به ملاقات با من نشده است. بی‌آزار، بخش کرونايي بیمارستان‌ها را با استناد به آیه شریفه «يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ»، «در آن روز که انسان از برادر خود می‌گریزد» (عبس، ۳۴) و نیز آیه شریفه «وَ صَاحِبَتِهِ وَ بَنِيهِ»، «و زن و فرزندانش» (عبس، ۳۶)، به روز رستاخیز تشبیه کرده است.

جدول ۱۳- نشانه‌شناسی پست احسان بی‌آزار تهرانی

ارجاعی	کنشی	نمادین	معنایی	تفسیری	احسان بی‌آزار
ارجاع به محور بودن مردم	انتظار تقویت روحیه بیماران	کمبود نیرو/ طلاب جهادی	حضور جهادی و داوطلبانه روحانیت در صفوف اول	آیا روحانیت در زمان بروز مسائل و گرفتاری‌های دشوار، کنار مردم هستند؟	

۳) حمید رسانی با اشتراک‌گذاری تصویر تزریق واکسن تولید ملی با نام برکت در یکی از پادگان‌های تهران، به دنبال‌کنندگان صفحه‌اش نیز توصیه به تزریق واکسن می‌کند.

جدول ۱۴- نشانه‌شناسی پست حمید رسانی

ارجاعی	کنشی	نمادین	معنایی	تفسیری	حمید رسانی
ارجاع به حمایت از استقلال بین المللی با تزریق واکسن ساخت ایران	اقتدار بین‌المللی ایران در گرو حمایت از واکسن ملی است.	واکسن تولید ملی/ واکسن غیر ایرانی	فرهنگ‌سازی مبنی بر اعتقاد به تولید داخلی و اعتماد به متخصصان ایرانی	نحوه ترغیب مردم توسط روحانیت به تزریق واکسن تولید ملی چگونه است؟	

۴) علیرضا صادقی واعظ با انتشار تصویری از اهدای لوح یادبود به نمایندگی از بنیاد خیریه «یا زهرا» به هنرپیشه مطرح سینما نوشته است: محبوبیت همیشه شهرت نیست و دلایل فراوان دیگری می‌تواند محبوبیتی را برای انسان به ارمغان بیاورد که هدیه الهی باشد. دلیلی چون تواضع، اخلاق، ادب، احسان و نیکی به دیگران و... او جواد عزتی را با داشتن ویژگی‌های ذکرشده، صاحب محبوبیتی دانسته است که برتر و ارزشمندتر از هرگونه شهرتی است؛ زیرا وی با اجابت دعوت این روحانی و شرکت در جمع خیرین بزرگوار، موجبات تأمین ده‌ها سری جهیزیه برای زوج‌های کمتر برخوردار در شب پیوند حضرت امام علی(ع) و حضرت فاطمه(س) را فراهم آورده است.

جدول ۱۵- نشانه‌شناسی پست علیرضا صادقی واعظ

علیرضا صادقی واعظ	تفسیری	معنایی	نمادین	کنشی	ارجاعی
	روحانیت چگونه مردم را تشویق به حضور در فعالیت خیرخواهانه می‌کنند؟	فرهنگ‌سازی و تشویق دیگران به فعالیت‌های خیریه و تأمین جهیزیه برای زوج‌های نیازمند	روحانی / هنرپیشه محبوب / مشهور	حضور هنرمندان باعث تشویق مردم به کارهای خیرخواهانه می‌شود.	ارجاع به حمایت از محرومان

۲-۵. بازنمایی بیرونی

بازنمایی بیرونی یا برون‌صنفی روحانیت نیز شامل بخش‌های سیاسی، فرهنگی و اجتماعی است.

۲-۵-۱. سیاسی

یادگیری زبان‌های خارجی و تسلط کامل به آن در عصر کنونی، از ملزومات ارتباط موفق در سطوح بین‌المللی است. امام خمینی در تأکید بر فراگیری زبان‌های خارجی می‌فرماید: «پیش‌تر احتیاج به زبان، زبان‌های خارجی نبود، امروز احتیاج است به این ... مثل دیروز نیست که ما صدامان از ایران بیرون نمی‌رفت» (امام خمینی، ۱۳۸۹، ج ۱۸، ص ۱۰۴).

۱) ارسال جمالی، همراه با دخترش در راهپیمایی روز جهانی قدس شرکت کرده است. شعارنویسته کوچکی به زبان انگلیسی در دستان دخترش مشاهده می‌شود که روی آن نوشته شده است: اسرائیل دوستان من را در غزه می‌کشد.^۱

اشتراک‌گذاری این تصویر در سکوی بین‌المللی اینستاگرام، موجب مشاهده سریع‌تر و خروجی بهتر پیام به کاربران بین‌المللی است.

1. Israel is killing my friends in gaza

جدول ۱۶- نشانه‌شناسی پست مرتبط با ارسال جمالی

ارجاعی	کنشی	نمادین	معنایی	تفسیری	ارسال جمالی
ارجاع به فراگرفتن زبان‌های بین‌المللی	انتظار شنیده‌شدن صدای مظلومیت کودکان غزه	کودکان غزه/ رژیم کودک کش اسرائیل	ارسال صدای کودکان معترض، به نهادهای بین‌المللی	نحوه حمایت از کودکان مظلوم غزه چگونه است؟	

۲) مصطفی رحیمی در ویدئویی کوتاه به همراه فرزند چهار ماهه‌اش در راهپیمایی ۲۲ بهمن مشاهده می‌شوند. رحیمی دستان مشت‌کرده فرزندش را با حالت شعار تکان داده و می‌گوید: مرگ بر آمریکا، ما پیرو لشکر عاشوراایم *** دشمن اسرائیل و آمریکاییم. او فرزندش را از همان طفولیت بر پایه مبارزه با ظالمان جهانی تربیت می‌کند.

جدول ۱۷- نشانه‌شناسی پست مرتبط با مصطفی رحیمی

ارجاعی	کنشی	نمادین	معنایی	تفسیری	مصطفی رحیمی
ارجاع به حمایت از محرومان و مظلومان عالم	انتظار نهادینه کردن روحیه ضد ظلم در کودک	کودک/ مبارزه	تربیت فرزندان مبارز، انقلابی و ظلم‌ستیز	نحوه تربیت فرزندان با روحیه مبارز و انقلابی چگونه است؟	

۳) در عرصه سیاست و البته این بار در بخش بازنمایی بیرونی، باز هم به حمید رسانی اشاره می‌شود. او شش ماه پس از روی کار آمدن دولت سیزدهم با انتقاد جدی نسبت به حضور بازمانده‌های دولت قبل در بدنه مدیریتی و منصب‌های حساس کشور از رئیس‌جمهور درخواست می‌کند تعداد بیشتری از آنها را تغییر دهد؛ زیرا ۴۰۰ جابه‌جایی از حدود ۳۶۰۰ منصب، بسیار اندک است. رسانی از حضور معجری‌های برنامه‌های دولت پیشین و غرب‌گرا در بدنه دولت سیزدهم و انقلابی به‌عنوان «هک دولت سیزدهم» یاد می‌کند.

جدول ۱۸- نشانه‌شناسی پست مرتبط با حمید رسانی

ارجاعی	کنشی	نمادین	معنایی	تفسیری	حمید رسانی
ارجاع به استقلال داخلی	انتظار می‌رود برکناری غرب‌گرایان موجب تسریع در بهبودی اوضاع شود.	غرب‌گرایی/ انقلابی‌گری	مدیر متکی به غرب، مانع پیشرفت کشور است.	دلیل هشدار روحانی به رئیس‌جمهور چیست؟	

۵-۲-۲. فرهنگی

۱) یکی از روحانیونی که به تبلیغ در مناطق دوردست می‌پردازد، سید مقداد علوی است که در عکس به اشتراک گذاری شده، مهمان یکی از اهالی روستا است. میزبان که یکی از بانوان روستا است، سفره دلش را نزد علوی به عنوان روحانی محل باز کرده و از اخراج از منزل توسط فرزندان هوویش، آن هم سه روز پس از مرگ همسرش شکایت می‌کند. علوی در گوشه‌ای از منزل و روبه‌روی میزبان نشسته و به درددل‌های وی گوش فرامی‌دهد.

جدول ۱۹- نشانه‌شناسی پست مرتبط با سید مقداد علوی

سید مقداد علوی	تفسیری	معنایی	نمادین	کنشی	ارجاعی
	نحوه حضور تبلیغی روحانیت در مناطق دور دست چگونه است	درمان زخم‌های روحي محرومان	میهمان/ میزبان	انتظار تخلیه ناراحتی‌های روحي میزبان و کسب آرامش روحي	ارجاع به محور بودن مردم

۲) از روحانیون مُدرّس می‌توان به محمد برمایی اشاره کرد که در ویدئویی کوتاه از تدریس خود، به نحوه سخن گفتن افراد انقلابی با همسران خود پرداخته است. او نامه امام خمینی خطاب به همسرش را پخش می‌کند که امام در آن نامه به همسرشان می‌فرماید: تصدّقت شوم و قربانت بروم. امام به توصیف منظره شهر پرداخته و از زیبایی‌های دریای بیروت نوشته و در ادامه، خطاب به همسرشان می‌فرماید: «حقیقتاً جای شما خالی است ... صد حیف که محبوب عزیزم همراهم نیست که این منظره عالی به دل بچسبد» (امام خمینی، ۱۳۸۹، ج ۱، ص ۲). این مدرّس فعال در اینستاگرام، در ادامه یادآوری می‌کند که امام به هیچ عنوان از کلمات و عبارات حاوی بار منفی استفاده نکرده و فرموده‌اند: ای کاش شما هم در بیروت بودی تا این منظره، لذتی مضاعف پیدا می‌کرد.

جدول ۲۰- نشانه‌شناسی پست مرتبط با محمد برمایی

محمد برمایی	تفسیری	معنایی	نمادین	کنشی	ارجاعی
 انقلابی‌ها، اینجوری با همسرشون حرف می‌زنند!	چگونه گفتار امام خمینی مانند یک دوره آموزشی ارائه می‌شود؟	نمود انقلابی‌گری در رفتار و گفتار با همسر	بیروت / قم همسر/ تنهایی	انتظار الگوپردازی زوجین از رفتار امام خمینی	ارجاع به سبک زندگی اسلامی- ایرانی

۵-۲-۳. اجتماعی

۱) قرارگیری در صفوف اول حمایت از تولید ملی، اعتماد به هوش و دانش متخصصان داخلی و نیز اقدام به تزریق واکسن ایرانی برکت، ازجمله اقدامات برخی از روحانیون است که برای نمونه می‌توان به سید مرتضی نقیب‌پور اشاره کرد. او در دوره‌ای واکسن برکت را برای تزریق انتخاب کرده که فضای مسموم و عجیبی علیه واکسیناسیون سراسری و مخصوصاً واکسن ایرانی در اینستاگرام به راه افتاده بود.

جدول ۲۱- نشانه‌شناسی پست مرتبط با سید مرتضی نقیب‌پور

ارجاعی	کنشی	نمادین	معنایی	تفسیری	سید مرتضی نقیب‌پور
ارجاع به پابندی به استقلال	انتظار ترغیب مخاطبان اینستاگرام به تزریق واکسن کرونا	روحانی/ دکتر	تشویق مخاطبان به تزریق واکسن در راستای سلامت و تندرستی	روحانیت برای تشویق مردم به تندرستی، از چه روش‌هایی استفاده می‌کنند؟	

۲) محمدحسن روحانی برای تولد همسرش، در کافه کیک مخصوص تولد سفارش داده و در عکس اشتراک‌گذاری شده به همراه همسر و فرزندانش مشاهده می‌شود. لبخند فرزندانش حاکی از رضایت خانوادگی است.

جدول ۲۲- نشانه‌شناسی پست مرتبط با محمدحسن روحانی

ارجاعی	کنشی	نمادین	معنایی	تفسیری	محمدحسن روحانی
ارجاع به سبک زندگی اسلامی-ایرانی	انتظار آرامش در طول مدت زندگی	زن/ شوهر روحانی/ همسر	آرامش خاطر خانواده با رفتار محترمانه نسبت به همسر	نحوه احترام روحانیت به همسرانشان چگونه است؟	

۳) حجت‌الاسلام مروی، یک هفته پس از شهادت شهید دارابی که در حرم امام علی بن موسی‌الرضا(ع) به لقاءالله پیوسته بود، به دیدار خانواده شهید رفته است. او با نوازش‌های پدرانه نسبت به فرزندان کوچک خانواده، با اهداء عروسک به دختر شهید و نیز دوچرخه به پسر شهید، دلتنگی آنها را اندکی تسکین داده است.

جدول ۲۳- نشانه‌شناسی پست مرتبط با احمد مروی

احمد مروی	تفسیری	معنایی	نمادین	کنشی	ارجاعی
	نحوهٔ یتیم‌نوازی روحانیت چگونه است؟	احترام به خانواده شهدا، گویای احترام به خود شهیدان است.	پدر/ فرزند پدر/ یتیم	انتظار کاسته شدن از دل‌تنگی فرزندان شهید	سبک زندگی اسلامی- ایرانی

۶. نسبت بین بازنمایی روحانیت و سنجه‌های طلبه تراز انقلاب اسلامی

۶-۱. محور بودن مردم

برخی از روحانیون با نمایش حضور باشکوه مردم در پای صندوق‌های رأی، از سوی مردم با رئیس‌جمهور منتخب، اتمام حجت کرده‌اند. آنها جلوه‌های حضور مردم را به نمایش گذاشته تا پس از آن، دیگر هیچ عذری برای مسئولین بعدی باقی نمانده باشد. روحانیت در ایام همه‌گیری بیماری کووید ۱۹ به عشق مردم و برای خدمت به آنها در بیمارستان حضور فعال داشته است. تغییر نگاه مردم به روحانیت (در اینجا یعنی بیمارانی که با طلاب و روحانیون سروکار داشته‌اند) پس از شناساندن چهره اصلی روحانیت توسط آنها، نشان از موفقیت در محور مردم‌داری روحانیون دارد. آنها همچنین با تبلیغ در مناطق دوردست پای صحبت‌های افراد می‌نشینند، تا در صورت امکان بتوانند ضمن راهنمایی، تسکین‌دهنده رنج‌های روحی و جسمی مردم باشند.

۶-۲. اعتقاد به پیشرفت، تحول و تکامل

برخی از روحانیون دغدغه‌مند نسبت به وضعیت ادبیات انقلاب اسلامی، به ۴۰ سال آینده اشاره کرده و درخواست برنامه‌ریزی بلندمدت برای عدم شرمساری مسئولین در سال ۱۴۴۰ هجری شمسی را داشته‌اند. آنها اعتقاد دارند بخش ادبیات انقلاب اسلامی، قابلیت پیشرفت داشته و نباید راضی به آثار سطحی بود. این گروه از روحانیت، امیدوار است در زمینه ادبیات انقلاب اسلامی پیشرفت حاصل شود.

۶-۳. حمایت از محرومان و مظلومان عالم

گروه دیگری از طلاب زبان‌دان، ضمن حضور در راهپیمایی ضد صهیونیستی-آمریکایی به‌همراه فرزندان خویش و نشان دادن شعارنوشته‌هایی به زبان انگلیسی در راستای حمایت از کودکان مظلوم فلسطینی به حمایت از مظلومان عالم پرداخته‌اند. همچنین، برخی دیگر از روحانیون نیز با حضور جهادی و مستمر در مناطق محروم، از مردم

درخواست همکاری برای رفع مشکلات و محرومیت‌زدایی داشته‌اند. همچنین، حضور در بنیادهای خیریه و تلاش برای محرومیت‌زدایی نیز از دیگر فعالیت روحانیت اینستاگرامی است.

۶-۴. همت بلند برای رسیدن به آرمان‌ها و منصرف نشدن از هدف‌های بزرگ

روحانیت فعال در اینستاگرام با تشویق مردم به حضور در پای صندوق‌های رأی، از آنها تقاضا نموده به جای ناامیدی و القای یأس به دیگران، از جای برخاسته و به مرحله اقدام، یعنی انتخاب رئیس‌جمهور اصلح برای آینده کشور پای گذارند. آنها ناامیدی را موجب تثبیت وضعیت فعلی دانسته و معتقدند که اگر مردم، اعتراضی به روند فعلی دارند، باید با دستان خود به تغییر سرنوشت رأی دهند.

۶-۵. پابندی به استقلال بین‌المللی

گروه دیگری از روحانیون، ضمن هشدار صریح و بی‌پرده به رئیس‌جمهور منتخب، از او درخواست کرده‌اند که بدون رودربایستی نسبت به تغییرات بیشتری از مدیران و گماشتگان دولت غرب‌گرای پیشین اقدام کند. این گروه از طلاب که از تفکرات غرب‌گرای مدیران دولت قبل به‌ستوه آمده‌اند؛ فرصت را برای انتقاد، غنیمت شمرده و خواستار روی کار آمدن مدیران کاربلد و متفکری شده‌اند که تصمیمات آنها بر پایه اعتماد به داخل و پی‌ریزی مستحکم ستون‌های جامعه اسلامی باشد.

۶-۶. پابندی به استقلال داخلی

برخی از روحانیون در دوره‌ای که فضای موجود در اینستاگرام به سمت مخالفت با تزریق واکسن پیش می‌رفت، ضمن اشتراک‌گذاری نحوه تزریق واکسن ایرانی برکت به بازوی خویش، بر پابندی نسبت به استقلال داخلی تأکید ورزیده‌اند.

برخی دیگر نیز با تزریق واکسن تولید ملی نزدیکی از پزشکان متخصص و فعال در اینستاگرام، خواسته‌اند تا علاوه بر دنبال‌کنندگان صفحه شخصی خویش، سایر دنبال‌کنندگان در اینستاگرام نیز حضور یک طلبه در صف اول تزریق واکسن و حمایت او را از واکسن ایرانی مشاهده کنند.

۶-۷. پابندی به استقلال فرهنگی

گروهی از روحانیت، پس از اینکه آثار خواننده هنجارشکن در فضای اینستاگرام گسترش یافت؛ با انتشار ویدئویی به تبیین و روشن‌گری پرداخته و علیه چنین آثار سخیفی اقدام کرده‌اند. آنها ضمن فاقد اعتبار دانستن محتوای آن آثار، از ناهمخوان بودن آن با عرف مردم سخن رانده‌اند. همچنین، برخی دیگر نیز به‌صورت اسنادی به رد شبهه مطرح‌شده توسط فعال ضدایرانی پرداخته و عکسی از کمک به همسرشان در حمل فرزند را اشتراک‌گذاری کرده و با انتشار این عکس، شبهه مطرح‌شده مبنی بر اینکه روحانیت، ضد زن و ضد خانواده است را در حد یک شبهه غیرقابل اعتبار دانسته‌اند.

۶-۸. سبک زندگی اسلامی-ایرانی

یکی از روحانیون با انتفاع از بحث حاشیه جشنواره فیلم فجر ۱۴۰۰ به نفع استقلال فرهنگی کشور، سبک زندگی اسلامی-ایرانی را ترویج کرده است. او هنگامی به ترویج این سبک پرداخته که حاشیه جشنواره در فضای اینستاگرام داغ شده بود.

همچنین، روحانی دیگری نیز در بخش بازنمایی بیرونی، سبک زندگی اسلامی-ایرانی را به نمایش گذاشته است. او با بیرون بردن خانواده و احترام به همسرش، به نمایش عدم محدودیت روحانیت در احترام به همسر و تلاش برای آسایش خانواده پرداخته است. برخی دیگر نیز در بازنمایی بیرونی در دیدار خانواده روحانی شهید مشاهده می‌شوند؛ تا نمونه‌ای از پاسداشت مقام والای شهداء را ارائه کنند. دیدار آنها با خانواده شهید در جایگاه سبک زندگی اسلامی-ایرانی قرار می‌گیرد. همچنین، برخی دیگر از روحانیون به تدریس سبک زندگی اسلامی-ایرانی با پخش نامه امام خمینی خطاب به همسرشان می‌پردازند.

۶-۹. حساسیت در برابر دشمن

برخی از روحانیون فعال در اینستاگرام به دشمن‌شناسی و عدم اعتماد به دشمنان دیرینه جمهوری اسلامی پرداخته‌اند. آنها پادزهر در برابر زهر دشمن را حفظ عزت ایرانی‌ها در مذاکره با اروپایی‌ها عنوان کرده و ضمن بیان موضوع به صورت شفاف، اسناد دقیق و روشنی به آیات قرآن کریم داده‌اند.

۶-۱۰. تقوای دینی و سیاسی

روحانیون دیگری نیز در مشورت خود به قالیباف، او را به عبرت‌گیری از پیشینیان واداشته و ضمن استناد به فرمایشات مقام معظم رهبری، از قالیباف درخواست کرده تا تقوای اجتماعی و سیاسی را رعایت کند.

۶-۱۱. روحیه انقلابی

برخی دیگر از روحانیت بنابر سخن بنیان‌گذار کبیر انقلاب اسلامی برای حفظ روحیه انقلابی و القای این روحیه به فرزندان خویش، در راهپیمایی ضد استکباری یوم‌الله ۲۲ بهمن شرکت کرده‌اند.

جدول ۲۴- تطبیق نمونه‌های بازنمایی درونی پژوهش با سنجه‌های رفتاری طلبه تراز انقلاب اسلامی

ردیف	یافته‌ها	سنجه‌های رفتاری	نتایج تحقیق
۱	ابوالحسن ایزدخواه	محور بودن مردم	به‌تصویر کشیدن حضور باشکوه و سیاسی ملت
۲	احسان بی‌آزار	محور بودن مردم	ارائه تصاویر و ویدیو درباره محوریت قرار داشتن مردم از طریق برنامه همه با هم در ایام همه‌گیری کرونا
۳	محمدرضا جوان آراسته	اعتقاد به پیشرفت، تحول و تکامل	نقد جدی و دلسوزانه نسبت به محتوای فعلی ادبیات در حوزه انقلاب اسلامی

ردیف	یافته‌ها	سنجدهای رفتاری	نتایج تحقیق
۴	سید حسین حسینی	سبک زندگی اسلامی- ایرانی	ترویج سبک زندگی ایرانی- اسلامی در اثنای آموزش احکام دین
۵	علی داوری	تقوای دینی و سیاسی	موعظه نسبت به فراگیری رهنمودهای مقام معظم رهبری.
۶	امیرحسین دریائی	همت بلند برای رسیدن به آرمان‌ها	ارائه نمونه‌هایی برای تبیین وضعیت کشور و درخواست پندآموزی از زمان‌های گذشته
۷	حمید رسایی	پایبندی به استقلال داخلی	تزریق واکسن تولید ملی برای حمایت از متخصصان داخلی
۸	محمدحسن روحانی	پایبندی به استقلال فرهنگی	پاسخگویی مستند به شبهات و حجمه‌های معاندین علیه جامعه روحانیت
۹	سید کاظم روح‌بخش	پایبندی به استقلال فرهنگی	روشنگری درباره نیت شوم برخی از خوانندگان موسیقی ایرانی در خارج از کشور
۱۰	غلامرضا قاسمیان	حساسیت در برابر دشمن	تحلیل موارد ضعف و قوت هیئت مذاکره‌کننده ایرانی و اروپایی در مذاکرات هسته‌ای
۱۱	کمیل نطاقتی	حمایت از محرومان و مظلومان	خدمت جهادی و کمک به محرومان

جدول ۲۵- تطبیق نمونه‌های بازنمایی بیرونی پژوهش با سنجدهای رفتاری طلبه تراز انقلاب اسلامی

ردیف	یافته‌ها	سنجدهای رفتاری	نتایج تحقیق
۱	محمد برمای	سبک زندگی اسلامی- ایرانی	ارائه درس‌گفتارهایی از نحوه همسرمداری امام خمینی
۲	ارسلان جمالی	حمایت از محرومان و مظلومان عالم	نمایش شعارنویسه به زبان انگلیسی
۳	مصطفی رحیمی	روحیه انقلابی	انتقال روحیه انقلابی به نسل‌های بعدی
۴	حمید رسائی	پایبندی به استقلال بین‌المللی	درخواست حذف غرب‌گرایان از مناصب مدیریتی
۵	محمدحسن روحانی	سبک زندگی اسلامی- ایرانی	محدود نبودن و آرامش زن ایرانی در کنار روحانیت
۶	سید مقداد علوی	محور بودن مردم	بازدید از ساکنان مناطق کمتر توسعه‌یافته
۷	احمد مروی	سبک زندگی اسلامی- ایرانی	ملاقات با خانواده شهداء و ابراز محبت و نیکی به فرزندان شهداء
۸	سید مرتضی نقیب‌پور	پایبندی به استقلال داخلی	تزریق واکسن ساخت ایران و اعتماد به متخصصان توانمند ایرانی

۷. نتیجه‌گیری

با کاوش در صفحات اینستاگرام روحانیون، آشکار شد که بازنمایی درونی روحانیت بر پایه تراز انقلاب اسلامی صورت گرفته است. در بخش سیاسی و در بازنمایی درونی، روحانیت به نقد مسئولین عرصه سیاست پرداخته و می‌توان گفت هم مسئولین متمایل به غرب و هم مسئولین انقلابی از دم شمشیر تیز انتقادهای روحانیت گذر کرده‌اند. البته، اشکال وارد بر آنها این است که گاهی، فقط مواردی را به‌عنوان راه‌حل به افراد نقدشونده ارائه می‌دهند که قبلاً مقام معظم رهبری آن را بیان کرده بودند. این در حالی است

که روحانیت نباید منتظر بماند تا رهبری ابتدا وارد شود و سپس آنها به تکرار مواضع ایشان بپردازند. بلکه بایستی خود روحانیون، مسائل را به صورت دقیق، تحلیل و سپس با خرد جمعی آن را تبیین کرده و در نهایت، به نقد موارد مهم بپردازند. نبایستی برای هر مسئله‌ای که در آینده قرار است پیش آید، منتظر ورود رهبری به جزئیات و مسائل مختلف بود؛ بلکه باید آتش به اختیار عمل کرد. در بخش سیاسی و در بازنمایی بیرونی، روحانیت در صحنه‌های تأثیرگذار مانند انتخابات و نیز برگزاری راهپیمایی‌ها دارای حضور ثابت و فعال هستند. در این بخش، روحانیت بیش از همه به حمایت از استقلال داخلی پرداخته و وفاداری و علاقه خویش به سربلندی کشور را به اثبات رسانده است.

در بخش فرهنگی و در بازنمایی درونی، با توجه به آشنایی روحانیت از بدو ورود به حوزه علمیه با امور فرهنگی، آنها توانسته‌اند بازخوردهای خوب و مثبتی از کاربران اینستاگرام دریافت کنند. روحانیت در این بخش، ضمن دشمن‌شناسی به موقع، اقدامات تبیینی را آغاز کرده و کاربران جوان و نوجوان را از افتادن در چاه دشمن برحذر داشته‌اند. آنها با ارائه محتواهای مثبت در اینستاگرام، در دفاع از استقلال فرهنگی کشور و ارائه سبک زندگی مطلوب اسلامی-ایرانی گام برداشته‌اند.

در بازنمایی بیرونی و در بخش فرهنگی، مردم در محور قرار گرفته‌اند. همچنین، با تدریس سبک زندگی امام خمینی به عنوان الگوی کامل انقلاب اسلامی به ترویج سبک زندگی اسلامی-ایرانی پرداخته شده است. در بخش اجتماعی و در بازنمایی درونی، روحانیت با حضور فعال در قرارگاه‌های جهادی و ارائه خدمت به مردم در مناطق کم‌برخوردار، بخشی از خدمتگزاری خویش به مردم را به تصویر کشیده است. آنها در ایام سخت مانند همه‌گیری یک بیماری و زمانی که نیاز مبرم به حضور افراد جهادی در زمان و مکان خاصی باشد در صف اول خدمتگزاری مشاهده می‌شوند. در بازنمایی بیرونی و در بخش اجتماعی، آنچه که از روحانیت مشاهده شد، ارائه سبک زندگی اسلامی-ایرانی بود. این نکته نشان می‌دهد هنگام بازنمایی روحانیت، دیگران بیش از هر چیزی به سبک زندگی آنها توجه دارند. بنابراین، توجه ویژه روحانیت به سبک زندگی خویش را می‌تواند تا مطابق با الگوهای انقلاب اسلامی بوده و از تجمل‌گرایی به دور باشد. در نهایت، حاصل این پژوهش ارائه جلوه‌ای موفق از بازنمایی روحانیت فعال در شبکه اجتماعی اینستاگرام در تمامی بخش‌ها است. البته ذکر این نکته ضروری است که با وجود نمونه‌های موفق در همه عرصه‌های سیاسی، فرهنگی و اجتماعی، اما روحانیت صرفاً در دو بخش فرهنگی و اجتماعی به طور کامل منطبق با الگوهای تراز انقلاب اسلامی عمل کرده‌اند.

منابع

قرآن کریم.

- بارت، رولان (۱۳۸۶). *اسطوره، امروز*. ترجمه شیرین دخت دقیقیان. تهران: نشر مرکز.
- بارت، رولان (۱۳۹۹). *مبانی نشانه‌شناسی*. ترجمه صادق رشیدی و فرزانه دوستی. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- بیرنه، آنه او؛ سیلورمن، هیو جی؛ هابلند، درو ای؛ کلی، آلینا؛ وردیکیو، ماسیمو؛ آیلسورث، گری ای؛ برگو، بتینا (۱۳۹۸). *و آن‌گاه معنا زاده شد؛ بازنمایی، شبیه‌سازی، سوژه*. ترجمه امیر رضائی‌پناه، سمیه شوکتی مقرب، عارف مسعودی، محمدرضا تاجیک. تهران: انتشارات تمدن علمی.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۵/۰۳/۱۴). *بیانات به مناسبت بیست و هفتمین سالگرد رحلت امام خمینی*. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=33258>
- خمینی، سید روح‌الله (۱۳۸۹). *صحیفه امام*. تهران: عروج، ج ۱، ۹، ۱۸ و ۲۱.
- دانسی، مارسل (۱۳۹۶). *فهم نشانه‌شناسی رسانه‌ها*. ترجمه گودرز میرانی و بهزاد دوران. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- ساروخانی، باقر (۱۴۰۱). *جامعه‌شناسی ارتباطات*. تهران: اطلاعات.
- کاظمی قهفرخی، سید محمد (۱۴۰۰). *گونه‌شناسی طلاب کنشگر در شبکه اجتماعی اینستاگرام*. قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
- کاظمی، سید محمد؛ مولایی آرانی، مهدی؛ قلی‌پو بهرام‌آبادی، زهرا (۱۳۹۸). *گونه‌شناسی بازنمایی خودهای روحانیت در شبکه اجتماعی اینستاگرام؛ ظرفیت‌ها و چالش‌ها*. *دین و سیاست فرهنگی*، ۶(۲)، ص ۱۲۷-۱۵۹.
- گیویان، عبدالله؛ سروی زرگر، محمد (۱۳۸۸). *بازنمایی ایران در سینمای هالیوود*. *تحقیقات فرهنگی*، ۲(۸)، ص ۱۴۷-۱۷۷.
- محمدپور، احمد (۱۴۰۰). *ضد روش: زمینه‌های فلسفی و رویه‌های عملی در روش‌شناسی کیفی*. تهران: لوگوس.
- مطهری، مرتضی (۱۳۸۰). *خاتمیت*. تهران: نشر صدرا.
- مهدی‌زاده، سید محمد (۱۳۸۷). *رسانه‌ها و بازنمایی*. تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر مطالعات توسعه و رسانه‌ها.
- مؤمنی، علی؛ بیچرانلو، عبدالله (۱۴۰۲). *شهره بر مناره: مطالعه انتقادی فعالیت روحانیون خرده سلبریتی در اینستاگرام*. تهران: پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی.
- هالایان، سعید (۱۳۹۷). *طلبه/تقلابی*. قم: شهید کاظمی.
- یعقوبی، عبدالرسول (۱۳۹۱). *معناشناسی واژه روحانیت*. معرفت فرهنگی/ اجتماعی، ۳(۴)، ص ۵-۲۰.
- Boyd, D. & Ellison, N. (2007). Social Network Sites: Definition, History and Scholarship. *Journal of Computer Mediated Communication*, 13(1), p. 210-230.
- Denzin, N. & Lincoln, Y. (1998). *Collecting and Interpreting Qualitative Material*. London: Sage Publications Ltd.

- Doherty, T. (2017). *The Presentation of Self in Online Life: A Content Analysis of Instagram Profiles*. Master's thesis. University of Calgary, Alberta.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London: Sage Publications.
- Hall, S. (2003). *The Work of Representation*. In: S. Hall (Eds.), *Representation: Cultural Representation and Signifying Practices*, London: Sage Publications.
- Hellberg, M. (2015). *Visual Brand Communication on Instagram: A study on consumer engagement*. Master's thesis. Helsinki, Hanken school of economics.
- Sloan, L. & Quan-Haase, A. (2017). *The Sage Handbook of Social Media Research Methods*. Los Angeles: Sage Publications.